

plan conceptual-metodologic și la relația dintre tradițional și novator, vizualizată pe cele două nivele cronologic-tematice aflate în strânsă interdependență relațională: umanism/baroc și baroc/iluminism.

Acțiunile organizate de Clubul Istoricilor "N. Iorga", fondat în anul 2000, cu un prim tom publicat în 2002, au avut drept corolar ca, în adiacența cuvenitei omagieri anuale a zilelor de 5 iunie, respectiv 27 noiembrie, să probeze, sub forma unor variate manifestări științifice, încetățenirea unei "cure istoriografice" reclamată de asanarea și îmbunătățirea stării de gravă confuzie existentă în societatea românească cotidiană. Membrii reușiți voluntar din diferite medii de activitate științifică și îmbinând coerent exprimările unor diferite generații în plan mental și profesional, au avut prilejul să dovedească, prin contribuții incluse în trei volume succesive, tocmai înmulțitele motive de a redescoperi reperi călăuzitoare și exemplificatoare din viața și truda multilateralei personalități sărbătorite, în preocuparea nutrită de a evoca, cerceta și actualiza figura și impactul savantului Nicolae Iorga în țară și străinătate. Cele 29/26/40 de intervenții semnate de 31/27/40 autori, au confirmat aportul unor specialiști din centrele academice de tradiție, și nu numai, mulți dintre ei exegeți recunoscuți (V. Râpeanu, P. Țurlea), generat de strădania de a medita profund asupra reprezentativității figurii de excepție în cultura autohtonă și universală, care a fost și rămâne, Nicolae Iorga.

Versiunea românească a ediției germane apărută în anul 1997 datorită osârdiei cercetătorului Harald Roth, originar din regiunea abordată exegetic în multe lucrări sorgimentate după 1989, prezintă evoluția trecutului complex al unei țări multietnice și pluriconfesionale, situată la întretăierea Europei centrale și a celei sud-estice. Autorul încearcă prin demersul său încorporat în opt capitole, să ofere cititorului o introducere în pluralitatea istorică și culturală a zonei respective, efectuată tocmai în "spiritul înțelegerii interetnice și a toleranței în spațiu și timp" Scopul său conștient mărturisit este de a propune răspândirea cunoștințelor despre Transilvania, de a promova un dialog lipsit de prejudecăți și de vechi mituri despre trecutul ariei și a extremităților ei. Lucrarea trebuie înțeleasă drept o contribuție la analizarea unui concept eliberat de premisele naționaliste asupra comunei existențe și deveniri transilvane. Bibliografia, tabelele și indicele tematic rămân utile în economia acestui binevenit elaborat științific.

Stelian Mândruț

Nikolaus Netzhammer, *In verbo tuo. Raymund Netzhammer O. S. B., arhiepiscop de București, 1905–1924.* București, 2003, 170 p.; Raymund Netzhammer, *Episcop în România într-o epocă a conflictelor naționale și religioase. Vol. I-II.* Ediție de Nikolaus Netzhammer și Krista Zach. București, Ed. Academiei Române, 2005, 1937 p.

"La cuvântul tău", cu directă referire la textul cuprins în Evanghelia Sfântului Luca de pe stema episcopală a Arhidiecezei de București, instituție comemorată cu prilejul celor 120 de ani de existență, nepotul de frate al personalității omagiate acum, ne propune spre lectură un incitant studiu despre viața și activitatea celui numit de Papa Pius al X-lea drept diriguitor al tuturor romano-catolicilor din țara noastră în debutul veacului XX. Autorul a denotat tenace virtuți umane și științifice, manifestate stoic în spațiu și timp, evoluând de la prima tentativă de publicare, datată 1974, la truda continuă reluată în 1991, cu finalitate în exercițiul monografic augmentat de inedite date arhivistice referitoare la trecutul diecezei, la epoca istorică și persoana / personalitatea celui analizat ca un teolog conștiincios, înțelept, luptător și totodată studios, în traiectul marcat de glorie și umilință, de până la actul final al demisiei / demiterii sale din funcție. Cele trei mari capitole semnificative ale lucrării: "Ora et Labora", "Un păstor și o turmă", "Să fii un bun român", abordează faze definitorii în evoluția călugărului benedictin Raymund Netzhammer (1862–1945), de la mănăstirea Einsiedeln (Elveția), legate de activitatea sa propriu-zisă pe teritoriul diecezei și în extinse domenii

(învățământ, sănătate, instituții, teologie, știință) pe durata cronologică marcată de impactul răscoalei țărănești din 1907, al constituirii Episcopiei greco-catolice ungare de Hajdúdorogh (1912), de primul război mondial, avaturile ocupației militare străine și intervalul postbelic, nefericit pecetluit de

revocarea din scaunul arhiepiscopal de la București a celui care, timp de două decenii, a considerat România drept a doua sa patrie.

Profund nedreptățit de injusta decizie adoptată de către Sfântul Scaun, cel retras total (1927–1945) în sihăstria prielnică deplinei activități teologice și scriitoricești, oferită de insula Werd de pe Rin, o posesiune a mănăstirii Einsiedeln, își va elabora memoriile, între 1926–1935, sub formă de jurnal autograf cuprins în 35 de caiete legate în cinci volume, tocmai cu scopul de a contracara seria de denigrări la adresa sa, oneros răspândite de la Roma. Astfel că, în concepția semnatarului, memoriile purtând inițial titlul sugestiv de “Vizite, călătorii, însemnări”, în sensul exact atribuit unui raport de activitate bisericească, destinat superiorilor, jurnalul va beneficia de îngăduința publicării numai în anul 1994, în varianta sa originală. Actuala versiune integrală în română, preliminară de ediția prescurtată îngrijită de Ion Dumitriu-Snagov (1994), apare datorită meritului indiscutabil al tandemului compus din N. Netzhammer și K. Zach, care au gândit meticulos și structurat judicios -, în spiritul desăvârșitei tehnici de muncă științifică restitativă, în a echilibra concordanțe și disparități evidente în ambele ediții -, nu numai compunerea celor două volume (1905–1916, 1919–1926), ci și explicativele segmente introductive ori concluzive, precum și bogatul tronson de anexe (un total de 48 de documente pentru anii 1909–1945, lista publicațiilor arhiepiscopului etc.), tabele cronologice, elocvente ilustrații, necesare abrevieri și utili indici (onomastic, toponimic, tematic etc.). Deloc lipsită de importanță este contribuția de specialitate oferită de către istoricii români, precum familia Alina și Tudor Soroceanu, de la Berlin, și medievalistul banatolog, Costin Feneșan, de la București.

Sursă de prim rang pentru informații despre trecutul local/național și extins continental, jurnalul reflectă tocmai propria capacitate de integrare a autorului în toate domeniile vieții sociale și politice românești ale vremii narate, cu rare impresii și proprii stări de spirit încorporate. Prestigiul dublu resimțit de către personalitatea teologică și omul de știință, a favorizat ample relații amicale în deopotrivă măsură cu oamenii politici, cu specialiști în diferite țărâmurii, diplomați străini acreditați la București ori chiar raporturi de încredință reciprocă cu regii României. Semnatar al lucrării în două volume despre țara noastră, intitulată “Incursiuni prin țară și istoria ei” (1913), în care descrie zone, orașe, monumente și oameni întâlniți, R. Netzhammer rămâne și autorul unor studii de profil, vizate fiind cu prioritate antichitatea paleocreștină, arheologia și numismatica din regiunea Dunării de Jos și de pe țărmul Mării Negre, dar și al primei monografii complete dedicate “Antichităților creștine din Dobrogea” (1918). Nu este deloc întâmplător faptul că un membru “colateral” al delegației române la Congresul internațional de științe istorice de la Zürich (septembrie 1938) a fost tocmai savantul german, care a susținut comunicarea intitulată “Steme orașenești de pe monedele orașelor pontice”.

Suntem conștienți de faptul că minimele noastre rânduri apreciative la adresa reușitei științifice a editorilor ilustrează suficient efortul lor trudnic desfășurat sub auspiciile generoase ale celui mai de seamă for cultural al țării, în benefica strădanie de a oferi publicului autohton o lucrare de referință în istoriografia bisericii romano-catolice de la noi, prin acribia și proba restituire a existenței și acțiunii celui mai de seamă arhipăstor al ei de până în zilele noastre.

Stelian Mândruț